

PREOTUL GHEORGHE I. PETRE-GOVORA
LA 90 DE ANI

Părintele Gheorghe I. Petre-Govora s-a născut la 23 aprilie 1910, în com. Orlești, jud. Vâlcea. După terminarea școlii primare în satul natal, urmând îndemnul familiei (bunicul său fusese preot), intră prin concurs la Seminarul „Sf. Nicolae” din Râmnicu Vâlcea. Profesorii învățați și exigenți întâlnești aici i-au deschis dragostea pentru literatură și istorie.

Este hirotonit preot la 13 iulie 1931, primind parohia „Sf. Nicolae” din satul Govora. Ulterior a devenit licențiat în teologie și titrat al Seminarului universitar, având ca studii de bază istoria și religia. A primit rangul de iconom stavrofor și este purtător al Crucii Patriarhale.

Ca preot, s-a îngrijit, cu devotament și pricepere, de monumentele de cult din parohia sa. Astfel, bisericuța din lemn cu hramul „Sf. Nicolae”, datând din secolul al XVII-lea, fusese adusă la Govora, în anul 1813, din satul Gurișoara; acest valoros monument de artă populară a fost reparat și întreținut de preotul Gheorghe Petre. De asemenea, biserica „Sfinții Arhangheli” (zidită în 1922) a fost reparată prin grija sa în 1970 și după cutremurul din 1986.

Pasiunea sa veche pentru literatură și culegerea folclorului (aici a avut un colaborator devotat în soția sa, învățătoarea Elisabeta) s-a împletit de la început cu aceea de colecționar al documentelor și bunurilor culturale religioase și laice de pe cuprinsul județului Vâlcea. Treptat, colecției i s-au adăugat unele descoperiri arheologice; cu acestea s-a născut, prin anii '60, o nouă pasiune atât de mare, încât a refuzat o importantă funcție ecleziastică centrală, oferită de patriarhul Iustinian, devenind treptat și un devotat slujitor al științei antichității.

Părintele Gheorghe I. Petre a început cu acele căutări în teren, pe care cercetătorii profesioniști le denumesc periegeze arheologice. A cules din brazda răsturnată de plug, din malurile cursurilor de apă sau din șanțurile săpate cu ocazia diverselor lucrări edilitare sau industriale fragmente ceramice, obiecte de metal, monede și tot felul de rămășițe arheologice, datând din cele mai vechi timpuri până în epoca medievală. A răscumpărat de la localnici, mai totdeauna pe cheltuială proprie, o mulțime de obiecte arheologice și documente istorice, pe care le-a salvat de la pieire. Unele dintre acestea au devenit obiectul unor studii sau articole publicate de învățați arheologi și istorici, care îi aduc în notele infrapaginale prinosul mulțumirii lor. Multe săpături arheologice efectuate pe teritoriul județului Vâlcea își au plecarea de la cercetările de teren efectuate de părintele Petre.

Treptat, grație bunei colaborări cu Institutul de Arheologie din București, dar mai ales prin studiu temeinic, perseverent (și-a creat astfel o bibliotecă proprie, conținând publicațiile arheologice din țară), a devenit el însuși un cunoscător competent, cu o largă deschidere istorică. Ajunge astfel, în anul 1966, la o vârstă la care cei mai mulți oameni se gândesc la tihna pensiei, să-și facă debutul în publicațiile arheologice de specialitate. Astăzi, opera sa științifică însumează un număr important de studii și articole apărute în publicații de prestigiu din țară și de peste hotare (Studii și cercetări de istorie veche și arheologie, Dacia, Thraco-Dacica, Acta Musei Napocensis, Revista muzeelor, Buridava, Drobeta, Prähistorische Zeitschrift etc.). De-a lungul ultimelor trei decenii a luat parte la numeroase manifestări științifice organizate de instituții academice (Institutul de Arheologie din București, Institutul Român de Tracologie) sau de muzeele din țară, unele cu caracter internațional. Contribuțiile sale (cele mai multe publicate, dar unele rămase încă inedite) acoperă o lungă perioadă istorică: preistorie și protoistorie, epoca romană și epoca migrațiilor, numismatica antică și medievală. Multe din descoperirile sale, îndeosebi din domeniul preistoriei, au intrat în circuitul larg științific, chiar în cel internațional (cum ar fi de exemplu grupul cultural Govora din epoca târzie a bronzului, definit astfel de profesorul berlinez Bernhard Hänsel). O încununare a acestei activități este reprezentată de o importantă sinteză: *O preistorie a nord-estului Olteniei*, Râmnicu Vâlcea, 1995. La aceasta s-a adăugat de curând altă contribuție: *Govora. De la primii oameni la contemporani*, Râmnicu Vâlcea, 2001.

La debutul științific al părintelui Gheorghe Petre, redacția revistelor Institutului de Arheologie din București, inspirată, adăuga numelui său pe cel al localității unde își păstora de decenii credincioșii și la al cărei renume și-a adus o contribuție temeinică.

Descoperirile proprii și diversele achiziții, cu propriul sacrificiu material, au pus bazele unei importante colecții, adăpostită la început în micul muzeu din biserica parohială și în propria casă. Alte materiale au intrat în patrimoniul muzeului din Râmnicu Vâlcea. Valoarea istorică a acestora a convins autoritățile locale să-i pună la dispoziție un local adecvat în Băile Govora, unde a organizat un muzeu ce-i poartă azi numele: *Muzeul de arheologie și carte veche „Pr. Gh. I. Petre-Govora”*; acesta adăpostește astăzi peste 4000 de piese arheologice, unele cu

valoare de unicat. La etajul clădirii se află o bogată expoziție de icoane și de tipărituri bisericești din secolele XVII – XIX (*Cazania* lui Varlaam, 1643; *Pravila Mare*, tipărită la Târgoviște, 1652; *Apostol*, 1683; *Liturghier*, tipărit de Antim Ivireanul, 1713; *Evanghelia* lui Șerban Cantacuzino, 1682; *Biblia* de la București, 1856; *Biblia* lui Andrei Șaguna, 1868 etc.).

Părintele Gheorghe I. Petre-Govora se alătură pleiadei de cărturari patrioți pe care județul Vâlcea i-a dat țării. Se poate spune, fără teama de a exagera, că prin munca și dăruirea sa, istoria și cultura românească sunt astăzi mai bogate.

Omagiindu-i personalitatea științifică și culturală, redacția revistei noastre nu uită că părintele Gh. I. Petre-Govora a fost un prieten constant și un colaborator harnic al Institutului de Arheologie „Vasile Pârvan” din București. Biblioteca Institutului, unde adesea a avut posibilitatea să-și ostoiască setea de informație științifică, a beneficiat la rândul-i, în repetate ocazii, de donațiile sale generoase. Dar prietenii săi au fost mulți și constanți, în toată țara, în instituțiile de cercetare și în muzee; cu toții admirăm tinerețea minții și generozitatea nedezmințită a inimii sale.

La venerabila sa vârstă, a cărei cifră rotundă va fi cu mult depășită la apariția acestor rânduri, colegiul de redacție al revistei SCIVA, împreună cu cercetătorii din Institutul de Arheologie și din toată țara, îi adresează gândurile cele mai bune, împreună cu urarea:

Întru mulți ani, prea cucernice părinte !

MIRCEA BABEȘ și CONSTANTIN C. PETOLESCU

LISTA PRINCIPALELOR PUBLICAȚII
(ARHEOLOGIE ȘI ISTORIE ANTICĂ)

1. *Urme romane necunoscute la Ocnele Mari*, SCIV 17, 1966, 1, p. 171-176;
2. *O fibulă „digitată” descoperită în comuna Buleta (r. Rm. Vâlcea)*, SCIV 18, 1967, 1, p. 185 – 188;
3. *Ceramica decorată prin împunsături succesive din r. Rm. Vâlcea*, SCIV 18, 1967, 4, p. 645 – 654;
4. *Cuptor de olar cu vase dacice și romane la Buridava*, SCIV 19, 1968, 1, p. 147 – 158;
5. *Topoare-ciocan de minerit din epoca bronzului, descoperite în nordul Olteniei*, SCIV 19, 1968, 2, p. 279 – 282;
6. *Tezaur monetar de la Ioneștii Govorii (condițiile de descoperire)*, SCN I, 1968, p. 207 – 208 (o informație referitoare la acest tezaur a apărut și în „Rivista italiana di numismatica e scienze affini”, XVII, p. 211);
7. *Dovezi de locuire neolitică în județul Vâlcea*, RevMuz 6, 1969, 2, p. 153 – 158;
8. *Descoperiri arheologice din epoca fierului în județul Vâlcea*, Materiale 9, 1970, p. 467 – 489;
9. *Contribuții la cunoașterea culturii Coțofeni în nord-estul Olteniei*, SCIV 21, 1970, 3, p. 481 – 488;
10. *Necropola și așezarea din epoca fierului de la Gătejești (com. Govora, jud. Vâlcea)*, SCIV 22, 1971, 4, p. 557 – 565;

11. *Cu privire la proveniența tezaurului monetar de la Copăceni*, SCN 6, 1975, p. 167 – 172;
12. *O fibulă digitată din nordul Olteniei*, SCIVA 27, 1976, 1, p. 115 – 118 (în colaborare cu A. Stoican);
13. *Noi descoperiri de topoare de aramă în județul Vâlcea*, SCIVA 27, 1976, 2, p. 261 – 266;
14. *Continuitatea daco-romană în nordul Olteniei în sec. IV-VI e.n., în lumina noilor descoperiri arheologice și numismatice*, Drobeta 2, 1976, p. 112 – 116;
15. *Aspecte ale începutului epocii bronzului în nord-estul Olteniei*, Buridava 2, 1976, p. 7-33;
16. *Cercetări arheologice în zona de sud-vest a județului Dolj*, Drobeta 3, 1978, p. 108 – 113;
17. *Prototracii, viețuitori ai meleagurilor vâlcene*, „Orizont”, 2 martie 1978;
18. *Tracii, viețuitori ai ținuturilor vâlcene*, „Orizont”, 21 iulie 1978;
19. *Așezări rurale din sec. II – IX descoperite în județul Vâlcea*, ActaMN 16, 1979, p. 577 – 592;
20. *Contribuții la cunoașterea tipului monetar cu chip ianiform*, Buridava 3, 1979, p. 144 – 151;
21. *Mărturii arheologice și numismatice privind perioada traco-getică în nord-estul Olteniei*, în vol. *Pagini de istorie și cultură vâlceană*, Râmnicu Vâlcea, 1979;
22. *Burii, Buridava, Burebista*, „Orizont”, 4 iulie 1980;
23. *Contributions à l'étude de la fin du Bronze et du commencement du Hallstatt dans le nord-est de l'Olténie*, în *Actes du IIe Congrès international de Thracologie (Bucarest 4 – 10 septembre 1976)*, I. *Histoire et archéologie*, București 1980, p. 137 – 142;
24. *Noi descoperiri aparținând culturii Coțofeni în nord-estul Olteniei*, Buridava 4, 1982, p. 9 – 26;
25. *Vâlcea, vatră de viață milenară a patriei noastre*, în *Studii vâlcene* 5, 1982, p. 9 – 17;
26. *Der hallstattzeitliche Depotfund von Bistrița, Județul Vâlcea, Rumänien*, PZ 58, 1983, 1, p. 127 – 140 (în colaborare cu A. Vulpe);
27. *Un orizont hallstattian timpuriu în nord-estul Olteniei*, Thraco-Dacica 4, 1983, p. 85 – 95;
28. *Noi topoare de aramă din nord-estul Olteniei (II)*, SCIVA 34, 1983, 3, p. 287 – 289;
29. *Asupra începuturilor epocii bronzului în nordul Olteniei*, Symposia Thracologica 1, Craiova, 1983, p. 3 – 4;
30. *Contribuții la cunoașterea istoriei vechi a județului Vâlcea*, Studii vâlcene 2, 1985, p. 7-32;
31. *Apărătoare de braț în mediul culturii Glina*, SCIVA 36, 1985, 4, p. 346 – 350;
32. *Vâlcea. Muzeu și monumente*, Râmnicu Vâlcea 1986 (36 p., hartă, fotografii) (colaborare);
33. *Asupra problemelor culturii Glina în nord-estul Olteniei*, Thraco-Dacica 7, 1986, p. 154 – 166;
34. *Decebal, regele erou al Daciei*, în *Îndrumător bisericesc misionar și patriotic* 4, Râmnicu Vâlcea, 1987, p. 25 – 29;
35. *Asupra evoluției culturii tracice Verbicioara*, Symposia Thracologica 5, Miercurea-Ciuc, 1987, p. 117;
36. *Descoperiri arheologice din Oltenia privind epoca timpurie a bronzului*, Thraco-Dacica 9, 1988, p. 137 – 147;
37. *Evoluția culturii Verbicioara (fazele III+IV+V)*, Symposia Thracologica 7, Tulcea, 1989, p. 254 – 256;
38. *O preistorie a nord-estului Olteniei*, Editura Petras, Râmnicu Vâlcea, 1995 (90 p. + 75 fig. + 2 hărți);
39. *Govora. De la primii oameni la contemporani*, Editura Petras, Râmnicu Vâlcea, 2001 (171 p., cu numeroase figuri – fotografii și desene – în text).